

Het jaar
JACK
JACK

Het jaar
2024

K A R E L J O O S

ger | SKRIBIS

*'Prenez garde, il est un peu fragile,' zei ze.
'C'est à visser, tu sais.'*

Madame Chauchat tot Hans Castorp
De Toverberg – TH. MANN

FEBBRAIO

Met een rinkelende klap viel de deur van de koffiekamer dicht.

Dit is ze dus, dacht Jack. Ze leek heel jong, begin twintig of zo. Best klein van stuk. Grijsblond geverfd haar dat ze in een halflange carré droeg. Niemand begroette haar.

Ze naderde. Jack voelde haar bleekblauwe ogen tot in zijn onderbuik. Zijn gezicht werd koud.

‘Volgooien,’ zei ze.

Jack pakte de koffiekannet van de warmhoudplaat. Niet morsen, dacht hij.

Ze stak haar arm uit. ‘Geef maar.’

Een stempelafdruk, precies dezelfde als die op zijn eigen handrug. De omtrek van een sneeuwman met een buishoed op zijn kop. Uitgelopen en al een beetje vervaagd, net zoals bij hem. Iedereen had dit gekregen. Een oude suikerfabriek naast de spoorweg, niet ver van het kanaal. De zoldering zat wel vijftien meter hoog. Kolommen en dwarsbalken over de hele lengte van de ruimte. Donker klinkende muziek, onafwendbaar voortrazend. *You run for cover in the temple of love*. Ondanks de zwartgalligheid was new wave op een grappige manier erg vertroostend. The Sisters of Mercy, wie bedacht zoiets? Het was raar gewoon, en lelijk bovendien, eigenlijk.

Dus zij was daar geweest. Een paar uur geleden. Ze wilde duidelijk dat hij haar stempeltje opmerkte. Dat hij reageerde. Zij had het bij hem natuurlijk al lang gezien.

‘Weinig geslapen vannacht,’ zei Jack.

‘Ik ben om vijf uur ’s ochtends vertrokken,’ fluisterde ze, ‘schelezat.’

Jack pakte het koekblik uit de kast. Het assortiment lag per soort gerangschikt in een dunne plastic mal, die vreselijk kraakte.

‘Het lukt me niet zo goed vanochtend,’ zei ze. Dat scheen ze grappig te vinden. Haar stem klonk laag en een beetje schor. Ze nam haar tijd om te kiezen.

Jack hield de doos op en probeerde niet te bibberen. Hij voelde zich ellendig. Als ontbijt had hij enkel een groot glas cola gedronken. Iets anders kreeg hij niet binnen, echt niet.

‘Geef mij maar een jointje,’ zei ze en ze viste met twee vingers een zandkleurig koekbuisje op dat ze als een sigaret tussen haar lippen nam.

Op dat moment stapte Bobbie de koffiekamer binnen. Hij droeg zijn puntige laarsjes en het colbertjasje dat hem zo krap om de borstkas zat.

‘Een goede middag aan allemaal,’ riep hij uit. ‘*Mon dieu*, wat een koude.’

‘*Je vous sers un petit café, monsieur?*’ zei Jack.

Bobbie streek met beide handen tegelijk door zijn bos rode haren.

‘*Merci Jacky, en geef mij une cigarette russe,*’ zei hij, ‘alles zoals *mademoiselle* Brigitte.’

Ze begon te lachen. ‘Meneer Asselman toch.’

Jack nam de suikerklontjes erbij. Brigitte, dacht hij, die voornaam past helemaal niet bij jou.

‘U ook, mevrouw?’ vroeg Jack. ‘Tegen de kater.’

‘*C’est quoi, kaatter?*’ vroeg Bobbie.

‘*Un chat,*’ zei ze, en richtte zich tot Jack. Ze stak haar neus in de lucht. ‘Ik wil je vanmiddag even spreken. In het tekenlokaal.’

De leerlingen van Corpus Christi zaten aan tafels van twaalf tussen slanke gietijzeren zuilen die aan weerszijden de middengang afbakenden. Het keukenpersoneel duwde grote karren met kommen en ketels voort. Aan het uiteinde van elke tafel stond een roestvrij stalen schenkvat waaruit ze een glas water konden tappen dat vervolgens van hand tot hand werd doorgegeven. Met een gevoel van misselijkheid keek Jack in zijn bord. De minestrone die zijn moeder klaarmaakte, zag er helemaal anders uit. Om van de smaak niet te spreken. ‘*Ersatz*,’ zei Bordeyne. Hij rekte het woord zolang mogelijk uit terwijl hij zijn soep opepelde. Zijn ouders runden een grote tegelzaak. Niemand op Corpus kon de Beer zo goed imiteren als hij. Hij had tijdens de kerstvakantie een snorretje gekweekt.

Het kabaal in de refter deed pijn aan zijn oren. Jack haatte het, dat voortdurende gedruis en gekletter, al zes jaar lang. Zelfs in de kapel stopte het rumoer pas wanneer het orgel inzette en hun aalmoezenier glimlachend naar het altaar wandelde. De school drong zijn lichaam binnen, zo voelde het, even onvermijdelijk als het krijtstof in de kleren van hun leraars. Corpus had hem gaandeweg compleet ingelijfd.

Hij kauwde op zijn soep, slikte en spoelde de restjes door met water. De klassenraad had hem na de zomereexamens een C-attest gegeven. Hij was verdomme voor driekwart van de vakken geslaagd. Maar nee hoor, geen herexamens, zonder pardon het laatste jaar overdoen. Hij zou een aangepast programma krijgen voor de vakken die hij niet opnieuw moest afleggen. In hun ogen was dat een gunstmaatregel. Ze wilden hem een lesje leren, dat was het. Omdat hij het spel niet mee-

speelde zoals zij dat wilden. Hem net voor de eindmeet tegenhouden, hoe wreed was dat? En dan beslisten zijn ouders vorige zomer om uit elkaar te gaan. Ze konden elkaar niet ver genoeg ontvluchten. Zij naar Milaan en papa voorgoed naar Parijs. Tegen het einde van de kerstvakantie moest alles geregeld zijn. Hun zoon zou zich wel redden in Brussel, die zes maanden. Een kamer vlak bij de school, zo handig. En hij woonde daar toch niet alleen? Die student van het gelijkvloers zou wel een oogje in het zeil houden. Echt, die twee dachten enkel aan zichzelf.

‘Hé Jack,’ zei iemand die hun tafel passeerde, ‘hoeveel lesuren heb je vandaag?’

‘Minder dan jij, sukkel,’ zei Bordeyne. ‘En trouwens, voor jou is het Ysenbrandt.’

De jongen die de vraag gesteld had, zat in het vijfde jaar. Hij probeerde hooghartig te kijken.

‘En denk vooral niet dat je bijzonder bent,’ zei Bordeyne.

Jack schoof het lege soepkommetje van zich af. Hij besliste zelf wel wie zijn voornaam mocht gebruiken. En met zijn uitzonderingsregime had niemand uitstaans.

Werkelijk elke klas had een deur waarvan het bovenste deel uit zes ruitjes bestond, gerangschikt in drie rijen van twee. De deur van het tekenlokaal vormde de afsluiting van een eindeloze gang. Jack keek naar binnen. De leerlingen zaten op hoge schroefkrukjes, elk achter hun tekentafel met het blad schuin voorover gekanteld. Zij stond vooraan op een houten podium drie treden hoger dan de vloer. Heen en weer paraderend, een spottende blik op haar onwaarschijnlijk

bleke gezicht. En dat grijze haar, zo maf. Met die snit leek ze helemaal op Yoko Tsuno. Die beleefde in haar stripverhalen fantastische avonturen in de ruimte. Hoe geweldig was dat?

‘Tot de paasvakantie bestuderen we doorboringen van twee willekeurig geplaatste meetkundige lichamen in hetzelfde horizontaal grondvlak,’ hoorde Jack haar zeggen. ‘Wat jullie in het eerste semester zagen over het wentelen, neerslaan en weer oprichten van nieuwe projectievlakken gaan we de komende weken toepassen.’ Ze wandelde tussen de rijen van tekentafels door. ‘In de beschrijvende meetkunde is het vaak moeilijk, en soms zelfs onmogelijk, om vooraf een ruimtelijke voorstelling te maken van het vraagstuk. We zullen de constructies daarom abstracter moeten beredeneren.’

Dit was zijn lievelingsvak geweest. Een spel van evenwijdige en scherpsnijdende lijnen in zwarte inkt. Het nauwkeurig benoemen en nummeren van punten, rechten en vlakken. De arcering van een kegelsnede. Veel leuker dan dat wiskundige gedoe met formules, regeltjes en vergelijkingen. Jack haatte slechts een ding aan dit vak en dat was de Oost-Indische inkt. Zodra de potloodtekening klaar was, begon het gepriegel met tekenpennen en afrondingsmallen.

‘We zullen daarom een aantal stellingen uit de ruimte-metkunde gebruiken om tot een geldige oplossing te komen.’ Zonder te stoppen met praten, begaf ze zich naar de ingang van de klas.

‘U wilde me spreken,’ zei Jack zo stil mogelijk.

‘Wacht maar tot de les voorbij is,’ antwoordde ze, luid genoeg zodat de hele klas het horen kon. Met een spottglimlachje sloot ze de deur. Op haar lage pumps schreed ze naar het podium vooraan.

Na het belsignaal wachtte Jack tot iedereen vertrokken was. Hij wilde losjes en op zijn gemak lijken.

‘Ben je lang gebleven?’ vroeg ze. ‘Vannacht.’

‘Niet zo lang als u, mevrouw,’ zei hij.

‘Waren je ouders boos?’

‘Die weten van niks.’

Jack vertelde over zijn nieuwe huis en de student van het gelijkvloers, die hem meegenomen had naar de fuif.

‘Fijn hè,’ zei ze, ‘zo helemaal op eigen benen staan.’ Meende ze dat, of hield ze hem voor de gek? ‘Ik dacht zo,’ begon ze, ‘zou die kerel mij niet willen assisteren bij de vierdejaars? Om je laatste maanden hier wat aangenamer te maken. En het zou voor mij een grote hulp zijn.’

Ze willen me inkapselen, dacht Jack. Het is vast opgezet spel. Uitgerekend zij die het vraagt. Aan de andere kant staan, op voet van gelijkheid. Klinkt beter dan elke dag in die lege schoolbibliotheek stomme vertalingen maken en boekbesprekingen schrijven, of klasseerwerk doen op het secretariaat.

‘Ik weet het niet.’

Ze leek teleurgesteld. ‘Of enkel bij de laatstejaars?’

Doorboringen was een pak interessanter dan die pubers het verschil uitleggen tussen een koprechte en een profielrechte.

‘Bij meneer Asselman ga je opnieuw in de klas zitten,’ zei ze, ‘en je was vorig jaar de beste voor Frans.’

‘Ik vind hem leuk om naar te luisteren.’ Dat was niet de echte reden. Hij wilde de prefect tonen dat ze hem niet konden raken met dat zittenblijven. Dan volgde hij toch een vak waarvoor hij al geslaagd was? Bij Bobbie natuurlijk. En helemaal officieel, enkel en alleen om hen te jennen.

‘Denk er eens over na.’

Opnieuw die glimlach. Ze schouderde haar tas en marcheerde de klas uit.

‘Ik hoop dat u het niet persoonlijk neemt, mevrouw.’

Ze zette haar tas neer op een van de schroefkrukjes. Haar ogen werden op slag een beetje groter. ‘Ik wil dat je me vanaf nu Britt noemt. Zodra er iemand bij is, ben ik mevrouw Van Kanegem.’

‘Dan moet u Jack zeggen.’ Hij pakte de tas en hing ze om haar schouder. ‘Altijd, ook in de leraarskamer.’

Op de mat in de hal van zijn nieuwe huis lag een langwerpige envelop met een roodblauw randje. Hij was geadresseerd aan ‘*Caro Jack*’. Haar brief had zijn stille straat aan de Brusselse haven bereikt. Jack hield de omslag tegen zijn neus en herkende de geur van meiklokjes en rozen. Er zat meer in dan enkel een brief. Een dingetje, dat zich gelukkig niet door het papier heen had geboord. Hij liep de trap op naar zijn kamer, legde de envelop ongeopend op de schouwmantel, waar haar foto ingekaderd stond. Ze droeg een grote zomerhoed en ze lachte. Hij hield haar de hele tijd in het oog terwijl hij aan de eettafel boterhammen met Nutella kauwde. Nog even uitstellen.

Er zat een tweede omslag in de envelop, geplooid uit bladzijden van een modemagazine. Het was reclame voor mannenparfum. Soepel gekamde kapsels, een gespierde torso tegen een blauwe, bijna paarse lucht. Jack zag een paar donkerbruine vrouwenogen, een ranke neus en de licht geopen- de mond van een fotomodel. Apart verpakt met hetzelfde glanzende papier vond hij een kleiner zakje. Vierkant van

vorm en met plakband dichtgekleefd. Daar zat iets in. Het was niet groter dan de kuil van zijn hand. Mat en grijs, onregelmatig van oppervlak. Hij bekeek het aandachtig. Een geschenk van Claudia. Het was in metaal. Een of andere legering, of was het tin?

Het was iets om op te spelden. De kop van een windhond in profiel, met een smalle snuit en platte achteroverliggende oren. Zwarte puntjes waar zijn snorharen zaten. Claudia vond het wel zo passend voor hem, schreef ze. Elegant, aanhankelijk en scherpzinnig. Hij kiest zorgvuldig zijn bed uit, net als zijn voedsel en zijn vrienden. Jack begreep het. Ze hadden er bij haar thuis ook eentje, een echte dan. Hoog op zijn poten, kortharig en leigrijs van vacht. Met een hele lange staart die ontzettend smerig kon worden. Claudia's brief was twee bladzijden lang. Geschreven op donsgeel papier met lichtblauwe lijntjes. De cirkeltjes die ze op de letters i en j zette, en je voor naam in hoofdletters schrijven, dat had hij van haar overgenomen. Ze vertelde over de lessen en de andere studentes waarmee ze samenwoonde. Het was in Bologna niet zo heel aangenaam weer. Veel te veel regen, net als bij hem allicht.

Ze schreef dat hij heel hard zijn best moest doen op school. Hou vol, nog enkele maanden en dan kon hij eindelijk de Italiaanse zon als permanente vriend hebben. Zo was het maar net. Hij zou na de zomereexamens onmiddellijk bij Claudia intrekken, om vanaf het najaar te gaan studeren aan de oudste universiteit van Europa. Samen met haar. Dat moesten ze op Corpus Christi voor eens en voor altijd begrijpen. Met dat geneuzel over vectoren en oxidatoren. Hij hoorde hun stemmen galmen door het klaslokaal. Wij houden rekening met wat er op papier staat, meneer Ysenbrandt, niet meer of niet minder.

Jack keek naar het plastic kerstboompje naast het divan. De vorige huurder had het ding achtergelaten. Ze had al na een paar maanden beslist dat het met geneeskunde niets zou worden. En Brussel beviel haar evenmin. Ze wilde naar Gent. Om psycholoog te worden. Hij zou het boompje kunnen versieren. Elke maand een ander thema, alsof het een kalender was. Aftellen, zoals de gevangenen. Driekoningen vermomd als de Daltons bijvoorbeeld, of iets met honden. Thuis had hij zijn knutselspullen bij de hand gehad, verdomme. De gedachte aan hun grote villa maakte hem op slag weer verdrietig. Dit was niet zijn idee van op kamers wonen. In een oud krot met een vervallen zolder die hij zelfs niet durfde te betreden. En die kaduke werkplaats achter in de tuin, daar waren vast ooit moorden gepleegd. Zijn slaapkamer thuis had een balkonnetje dat uitkeek op de tuin. Hier zag je enkel versleten achtergevels met vale, afgeleefde koterijen. Het is een uitstekende voorbereiding, had zijn moeder gezegd. In Bologna zul je voor jezelf moeten zorgen, kwek kwek kwek. Of ging hij er soms van uit dat Claudia zijn kleren zou was- sen? Typisch zijn moeder. Je moest het haar nageven, een probleem oplossen duurde bij haar nooit lang. Dat het resultaat nergens op sloeg, vond ze helemaal niet erg. Het moest vooruit gaan. En dan kwam dat vreselijk definitieve zinnetje dat hij zo goed kende en hartsgrondig haatte. De frons die ze kreeg, telkens wanneer ze ergens genoeg van had. *‘È aqua pas- sata.’*

Wat een misselijke mensen waren zijn ouders toch. Een koffer en een reistas, meer had zijn vader niet meegenomen. Hoe die man over het perron liep, als van ketens verlost ge- woon. Het was jaren geleden dat ze elkaar omhelsd hadden. Jack had niets gezegd, wist niet wat te zeggen. Dit gebeurde

niet, het was niet echt. Zijn vader zou vrijdag weer thuis komen. Niet dus. Zodra de trein vertrokken was, had zijn moeder, in een zijden broekpak op naaldhakken, hem opgepikt aan het station en waren ze hierheen gereden. De achterbank van de auto werd bijna volledig ingenomen door hun bakbeest van een koffiezetapparaat. De ruimte die overbleef, was opgevuld met schoendozen. Voor de zijraampjes hing telkens een rij dik gevulde kledinghoezen. Bij aankomst had zijn moeder hem de sleutels gegeven. Want het was per slot van rekening zijn huis nu, had ze gezegd. Even de risotto in de koelkast zetten. Opwarmen met wat boter erbij, anders gaat het klonteren. Wist hij veel, hij had nog nooit gekookt. En toen moest ze echt dringend vertrekken. Weg uit Brussel, voorgoed naar Milaan.

Maandenlang had ze geklaagd dat het Zuiden haar terugriep en dat ze niet langer wachten kon. Ze liet haar baan vallen voor de droom van een nieuw leven, want op haar leeftijd was het nu of nooit, had ze gezegd. Hij had zin om te huilen. Als die idioten wat meer hun best hadden gedaan voor elkaar. Je kon niet rekenen op die twee. Ze waren allebei onvolwassen. Wees daar eens de zoon van.

Jack schonk zich een groot glas Fanta uit en hing de windhond in zijn kerstboompje. Uit het stapeltje stripalbums op de salontafel koos hij een avontuur van De Blauwbloezen. Korporaal Blutch die de hele tijd probeert te deserteren uit de cavalerie van de Noordelijken, tot wanhoop van zijn vriend, de plichtsgetrouwe en ambitieuze sergeant Cornelius Chesterfield. Het was zijn lievelingsreeks. Hij begreep die Blutch helemaal. Steeds opnieuw waanzinnige charges moeten uitvoeren tegen het leger van de Zuidelijken, enkel omdat hun getikte kapitein dat zo graag deed.

Zijn walkman, gaaf was dat. Het goudkleurige toestelletje was nauwelijks groter dan de cassette zelf. Er zat een bandje in met muziek van Madonna. Hij spoelde door naar het nummer Holiday. De muziek gaf hem een vakantiegevoel. Over enkele weken was de winter voorbij. Hij verlangde naar de zomer in Italië. Niemand kon hem tegenhouden, echt niemand. Triestige planten waren het, gewoon, allemaal. De school, zijn ouders, iedereen die hem dwars zat.

Het lukte Jack niet om in slaap te vallen. Hij hoorde vreemde geluiden. Een auto dokkerde over de kasseien van de straat. Even voorbij middernacht ging hij bibberend van de kou naar beneden om zeker te zijn dat de voordeur op slot was. Hij maakte met opzet veel lawaai op de trap. Vervolgens zette hij een kop thee. Zijn hoofd voelde alsof het opgevuld was met een prop katoen. Hij kreeg het maar niet warm en rond half drie trok hij een tweede paar sokken aan. Het beddengoed rook naar de wasverzachter van thuis. Jack voelde tranen opkomen, die hij meteen onderdrukte. Hij wilde niet huilen. Hij moest opstaan en naar huis vertrekken, onmiddellijk. Kleren aan, de straat op, weg van hier. Dat kon niet. Hun mooie huis in het groen was verkocht. Alles, zelfs de meubels. Tussen kerst en nieuw hadden opkopers ze met busjes en aanhangwagens opgehaald. Mannen die spanriemen en touw hanteerden. Ze wreven de kou uit hun handen en lachten wolkjes van adem de lucht in. Hij had alles gadegeslagen door het keukenraam. Hun stemmen galmden in de halflege woonkamer. Hij wilde zijn eigen bed meenemen naar hier. Zijn moeder had geweigerd. Er stond toch al een bed, van die gesjeesde studente?